

Analysis of Lifelong Learning Studies

Assoc.Prof.Dr.Özden Ölmez Ceylan
Ministry of National Education-Türkiye
ORCID: 0000-0002-0452-8043
olmezozen@gmail.com

Dr. Aslı Ağıroğlu Bakır
Ministry of National Education-Türkiye
ORCID: 0000-0002-5352-572X
asliabakir@gmail.com

Abstract

This study aims to analyze the studies which are on lifelong learning in the last five years in Turkey's journals of education faculties. Within the scope of the study, articles published in the journals of education faculties in DergiPark between 2019 and 2023 with the keyword "lifelong learning" were examined and 57 published articles were reached. The publication year, keywords, subject, method, suggestions and sample of the accessed articles constitute the data set. Tables and graphs were created with frequency and percentage values in line with the data obtained. As a result of the analysis, it was concluded that the studies have decreased in recent years, they focus more on lifelong learning disposition, and the majority of the studies were conducted with quantitative methods and candidate teachers. According to the results obtained, it is seen that publications on lifelong learning do not appear much in the journals of education faculties. Considering that the culture of learning is established through teachers, it is possible to express that there is a need to give more space to lifelong learning in the journals of the faculty of education in order to cover the subjects more comprehensively, increase the number of studies and diversify the working groups.

Keywords: Non-formal education, Adult education, Lifelong learning, Article analysis.

E-International Journal
of Pedagogogy

Vol: 3, No: 3, pp. 1-13

Research Article

Received: 15.09.2023
Accepted: 18.10.2023

Suggested Citation

Olmez-Ceylan, Ö. & Ağıroğlu-Bakır, A. (2023). Analysis of lifelong learning studies, *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)* 3(3), 1-13. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.116>

Extended Abstract

Problem: Education is the process of formation that continues throughout life with the texture of educational relationships formed between the members of the society (Toprakçı, Hepsöğütlü and Toprakçı; 2021). This formation process begins with formal education and can take place in adult life through non-formal informal education to increase the qualifications of the individual. At this point, the concept of lifelong learning comes to the fore. Lifelong learning aims for the individual to gain knowledge and skills so that he can spend his life in a quality way and adapt to different stages of his life (Turan, 2005). The aim of this research is to analyze the studies on lifelong learning in the journals of education faculties in Turkey in the last five (5) years. In the study, only studies published in the education faculty journals of the universities within the scope of DergiPark and available to researchers were analyzed. The reason why faculty of education journals are preferred is that lifelong learning is included as a main branch of science in the department of educational sciences and that lifelong learning is considered a philosophy of life that can be adopted by teachers. The target audience of the journals and the fact that their authors are educators were deemed important in determining how much this issue was covered. In this context, other journals were not included in the scope of this research and this was accepted as a limitation of the research. Research on lifelong learning included in the scope of the study; It was examined in terms of year, subject, method, sample, keywords and suggestions. The data obtained was analyzed through tables and graphs.

Method: In this research, which was designed as a qualitative research, document analysis was conducted. Document review is the analysis of written materials intended to be researched (Yıldırım and Şimşek, 2016). In this context, in the study, articles published with the keyword "lifelong learning" in the journals of education faculties in DergiPark between 2019 and 2023 were systematically examined. The aim is to reveal the literature on lifelong learning with its characteristics and to guide future studies (Petticrew and Roberts, 2008). In this context, 57 articles published in the journals of education faculties in DergiPark in the last five years (2019-2023) with the keyword "lifelong learning" were examined. The publication year, key words, subject, method, and suggestions of the sample of the accessed articles constitute the data set. The data obtained was subjected to descriptive analysis. The findings obtained as a result of the analysis are presented in figures or tables. Content analysis was conducted to reveal the characteristics of the results and recommendations of the studies.

Especially in qualitative research, each step of the study should be given in detail, clearly and concisely in order to reduce the influence of the author, that is, subjectivity (Yıldırım and Şimşek, 2006). In this study, for the sake of credibility and confirmability; Expert opinion was taken at every step of the study, all steps were explained transparently and the steps were detailed so that future researchers could repeat them.

Findings (or Conclusions): In the research, articles published in the journals of education faculties in DergiPark with the keywords "lifelong learning" in the last five years were examined. When the distribution by years is examined, it is seen that the most studies were published in 2021 (n17) and there was a decrease in the number of studies in the following years. Considering that 2023 has not ended, it is thought that it would be more accurate to evaluate this year at the end of the year. Considering the period in which this study was conducted, the same number of studies were found in 2022. This number may increase by the end of the year. However, it is understood that publications on lifelong learning do not find a wide place in the journals of education faculties. Considering that the culture of learning is established through teachers, it can be said that there is a need to give more space to this subject in education faculty journals.

It was concluded that the articles examined within the scope of the research were conducted mostly with teacher candidates, then with teachers, and least with adults. Lifelong learning skills are a type of skill that should be acquired by individuals at an early age (Budak, 2009). In this respect, it

is also important to conduct more studies with individuals who continue their pre-university education (Kılıç and Yılmaz, 2019). Similarly, it is thought that studies should focus on different concepts since the field includes adult education, non-formal education, formal education, vocational education, technical education, continuing education, in-service, and out-of-service training.

Suggestions: When the subject distribution of the articles included in the research is examined, it is seen that most of them are studies on lifelong learning dispositions. It is seen that the relationship of these dispositions with variables such as 21st-century teaching skills, emotional intelligence levels, autonomous learning, innovation level, cultural capital competencies, thinking styles, and mathematical literacy is emphasized. The fact that these studies focus on issues that are on the agenda today is very important for the development of the field. In line with the results obtained, it was seen that research focused on scale development studies at least. Again, few studies have been found in the field of adult education. At this point, it is thought that number of research on adult education should be increased. It can be said that international comparisons and examining various reports are valuable in terms of monitoring the field abroad. It may be recommended to diversify such studies with applications in other countries.

Hayat Boyu Öğrenme Çalışmalarının Analizi

Doç.Dr.Özden Ölmez Ceylan
MEB, İzmir MEM-Türkiye
ORCID: 0000-0002-0452-8043
olmezozen@gmail.com

Dr. Aslı Ağroğlu Bakır
MEB, Malatya Lisesi-Türkiye
ORCID: 0000-0002-5352-572X
asliabakir@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki eğitim fakültesi dergilerinde son beş (5) yılda hayat boyu öğrenme (yaşam boyu öğrenme) konusunda yapılmış olan çalışmaların analizinin gerçekleştirilmesidir. Çalışma kapsamında DergiPark'ta yer alan eğitim fakülteleri dergilerinde 2019-2023 yılları arasında "hayat boyu öğrenme" ve "yaşam boyu öğrenme" anahtar sözcükleriyle yayımlanan makaleler incelenmiş ve yayımlanan 57 makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan makalelerin yayımlanma yılı, anahtar sözcükleri, konusu, yöntemi, örnekleme ve önerileri veri setini oluşturmaktadır. Elde edilen veriler doğrultusunda frekans, yüzde değerleri ile tablo ve grafikler oluşturulmuştur. Analiz sonucunda çalışmaların son yıllarda azaldığı, daha çok hayat boyu öğrenme eğilimleri üzerine odaklandığı, çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel yöntemle ve aday öğretmenlerle yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, hayat boyu öğrenmeye ilişkin yayınların eğitim fakülteleri dergilerinde geniş bir yer bulmadığı anlaşılmaktadır. Öğrenme kültürünün öğretmenler aracılığıyla yerleştiği düşünüldüğünde eğitim fakültesi dergilerinde bu konuya daha çok yer verilmesine, konuların daha kapsayıcı olarak ele alınmasına, derinlemesine çalışmaların sayısının artırılmasına ve çalışma gruplarının çeşitlendirilmesine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaygın eğitim, Yetişkin eğitimi, Hayat boyu öğrenme, makale analizi.

E-Uluslararası
Pedandragoji Dergisi

Cilt: 3, Sayı: 3, ss. 1-13

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 15.09.2023
Kabul Tarihi: 18.10.2023

Önerilen Atıf

Ölmez-Ceylan, Ö. ve Ağroğlu-Bakır, A. (2023). Hayat boyu öğrenme çalışmalarının analizi, E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi (e-upad), 3(3), 1-13. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.116>

GİRİŞ

Eğitim bir bireyin başka bir bireyden doğrudan ya da dolaylı öğrendiklerinin, etkilenimlerinin veya edinimlerinin tümüdür. Söz konusu edinimlerin yasalarla toplumca onananına formal eğitim denirken, prosedürü yasalarca belirlenmeyenine ise informal eğitim denmektedir. Formal eğitimin bir kısmı erken yaşlardan başlanarak belli bir yaşa kadar planlı ve programlı, hiyerarşik bir biçimde okullarda verilen örgün eğitim olarak gerçekleşir. Diğer kısmı ise örgünden ayrılmış, örgüne devam eden ya da yetişkinlere verilen kısa süreli kurslarla biçimlenen yaygın eğitimi kapsar. Yaygın eğitimin özellikle yetişkinleri ilgilendiren kısmı halk eğitimi, yetişkin eğitimi ve veya hayat boyu eğitim kavramlarıyla ifade edilmektedir.

"Yetişkin" sözcüğü TDK (2023) sözlüğünde; yetişmiş, olgunlaşmış, evlenme çağına gelmiş, beden, ruh ve duygu bakımlarından olgunluğa erişmiş olan (kimse), gelişimin herhangi bir yönünde veya tümünde duraklama düzeyine erişmiş olan, kanunların belirttiği belli bir yaşı aşmış, toplumsal sorumluluklarını bilme durumunda olan olarak tanımlanmaktadır. İngilizce de yetişkin karşılığı olarak kullanılan "adult" kelimesi, Latince 'adultus' kelimesine karşılık gelmekte ve 'büyümüş, yetişmiş' olarak anlanmaktadır (Shield ve Aronson, 2005). Sözlük anlamlarında vurgulanan olgunluğa erişmiş olma durumunun nitelikli bir yetişkin olmayı ifade ettiği söylenebilir. Nitelikli bir yetişkin olma süreci ise eğitimin hayat boyu sürmesiyle gerçekleşebilir.

Eğitim, toplumun üyeleri arasında oluşan eğitsel ilişkiler dokusu ile hayat boyu devam eden biçimlenme süreci (Toprakçı, Hepsöğütü ve Toprakçı; 2021) olarak ele alındığında bu biçimlenme süreci formal eğitimle başlayıp yetişkin hayatında ise bireyin niteliklerini artırma amacıyla yaygın informal eğitim aracılığıyla gerçekleşebilir. Bu noktada hayat boyu öğrenme anlayışı öne çıkmaktadır. Hayat boyu öğrenme (yaşam boyu öğrenme), bireyin hayatını kaliteli bir biçimde geçirmesi ve hayatının farklı evrelerine uyum gösterebilmesi için bilgi ve beceri kazanmasını hedeflemektedir (Turan, 2005). Herkes her yaşta eğitim alma hakkına sahiptir ve eğitim-öğretim süreçleri bireylerin kişiliğini geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Nitelikli bir ulusal eğitimin yanı sıra, her yaşta ve kesimden öğrenene ulusal kültür ve değerleri aktarmak; düşünmeyi, öğrenmeyi, araştırmayı, sorgulamayı yaşam felsefesi haline getirmelerini sağlamak çağın bir gereğidir (Göksoy, 2019). Leningrad'a göre (1985) hayat boyu öğrenme evrensellik, öğrenme-öğretme teknik ve malzemelerinde çeşitlilik, öğrenme etkinliklerinin devamlılığı için gerekli olan motive olabilme, öz eleştiride bulunabilme, değer, tutum ve beğeni geliştirebilme becerilerine odaklanmayı içermektedir (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012). Hayat boyu öğrenme bireylere dahil oldukları topluma uyum sağlama ve yaşamlarını daha iyi kontrol edebilme konusunda sosyal, kültürel ve ekonomik olanaklar sağlamaktadır (MEB, 2014). Hayat boyu öğrenme sürekliliği ön plana çıkaran, bireyin yeterliklerini yaşamı süresince artırmayı hedefleyen bir anlayışı içinde barındırır. Kişiyi aktifleştirir; sosyal hayatta ve iş hayatında ortaya çıkan gelişmelere adapte olma, merak duygusuyla ve esnek bir tavırla yeni bilgiler edinme, değişmeye açık ve hevesli olma anlayışına dayanır (Berberoğlu, 2010).

60'lı yıllarda dile getirilmeye başlanan hayat boyu öğrenme kavramı, 1972'de UNESCO'nun Faure raporunda "Eğitim temel amacı bireyin fiziksel, entelektüel, duygusal ve ahlaki olarak tam bir insan olarak bütünleşmesidir." fikriyle öne çıkmıştır (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012). Sekizinci beş yıllık kalkınma planı (2001-2005), dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı (2007-2013), onuncu beş yıllık kalkınma planı (2014-2018) ve on birinci beş yıllık kalkınma planında (2019-2023) hayat boyu öğrenme anlayışı yer bulmuş ve özellikle vurgulanmıştır (Kalkınma Planları, 2023).

2009 yılında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Son yıllarda üniversitelerde hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi anabilim dalları açılmakta olup 2018 yılı itibarıyla "Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme" adlı ders öğretmen yetiştirme programları dahilindeki seçmeli dersler arasında eklenmiştir (Özüdoğru, Baltacı ve Özçakır, 2020). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün görevlerinden bazıları şunlardır (Samancı ve

Ocakçı, 2017): Zorunlu eğitim dışında, eğitim ve öğretimi hayat boyu devam edecek şekilde yaygınlaştırmak amacıyla politikalar oluşturmak, bunları uygulamak, izlemek ve değerlendirmek. Yaygın eğitim ve öğretim ile açık öğretim hizmetlerini yürütmek. Örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya bitirmiş vatandaşlara yaygın eğitim yoluyla genel veya meslekî ve teknik öğretim alanlarında eğitim ve öğretim vermek. Yaygın eğitim ve öğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak. Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'ne (2018) göre Hayat boyu öğrenmenin ilkeleri ise şu şekilde sıralanmaktadır: hayat boyu öğrenme, bilimsellik ve bütünlük, geçerlilik, gönüllülük, herkese açıklık, her yerde eğitim, ihtiyaca uygunluk, iş birliği ve eş güdüm, planlılık, süreklilik ve yenilik ve gelişmeye açıklık.

Millî Eğitim Bakanlığının Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi (2014)'nde hayat boyu öğrenmenin amacı "Türkiye'de toplumun ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek bir hayat boyu öğrenme sistemi oluşturmak ve bu sistemi işler ve sürdürülebilir duruma getirmek." biçiminde ifade edilmektedir. Hayat boyu öğrenmenin halk genelinde uygulanabilmesi için geniş tabanlı bir sivil toplum desteğine ve bu kapsamda verilecek eğitimlerin desteklenmesi ve tanıtılmasına ihtiyaç olduğu bu strateji belgesinde belirtilmiştir. Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi (2014-2018) Türkiye'de gerçekleştirilecek faaliyetlerin öncelik alanlarını şu şekilde ortaya koymuştur (MEB, 2014): Toplumda hayat boyu öğrenme kültürü ve farkındalığının oluşturulması, Hayat boyu öğrenme fırsatlarının ve sunumunun artırılması, Hayat boyu öğrenme fırsatlarına erişimin artırılması, hayat boyu rehberlik ve danışmanlık sisteminin geliştirilmesi, Önceki öğrenmelerin tanınması sisteminin geliştirilmesi, Hayat boyu öğrenme izleme ve değerlendirme sisteminin geliştirilmesi.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2001-2005 yıllarını içeren Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında eğitimin herkes için hayat boyu öğrenme anlayışıyla bilgiye ulaşma yollarını öğreten, etkili bir rehberlik hizmeti sunan, üretime yönelik eğitimin öncelikli olduğu bir sistem içerisinde yeniden düzenlenmesi fikrini vurgulamaktadır. Bu bağlamda hayat boyu öğrenmeyle ilgili hedef (DPT Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2000) şöyledir:

Toplumda hayat boyu öğrenme anlayışının benimsenmesini esas alan her türlü yaygın eğitim imkânı geliştirilecek; özellikle üniversiteye giremeyen gençlere kısa yoldan beceri kazandırma ve meslek edindirme faaliyetleri artırılabilecek, mahalli idarelerin, gönüllü kuruluşların ve özel sektörün bu konudaki faaliyetleri özendirilecektir.

Yetişkin eğitimi, yaygın eğitim, örgün eğitim, mesleki eğitim, teknik eğitim, sürekli eğitim, hizmet içi ve hizmet dışı vb. gibi birbiri ile ilişkili olan kavramlar hayat boyu öğrenmenin odaklandığı temel kavramlar ve eylemlerdir. Bireysel, toplumsal, sosyal ve ekonomik konularda bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerinin geliştirilmesi odağına dayanan hayat boyu öğrenme, bireyin çok yönlü gelişmesini hedeflemektedir. Evde, okulda, işte özetle bireyin bulunduğu her yerde; yer, zaman, yaş, ekonomik durum ya da eğitim seviyesi vb. her çeşit kısıtlamayı ortadan kaldırmayı hedefleyen bir kavramdır (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012; Güneş ve Deveci, 2020; Günüş, Odabaşı ve Kuzu, 2012). Bireylerin sosyo-kültürel ve mesleki gelişimini destekleyen bir süreç olan yaşam boyu öğrenmeye olan ilginin gittikçe artmasında küreselleşmenin etkisiyle iş koşullarının hızlı farklılaşması, insanların daha fazlasını öğrenmeye ihtiyaç duyuyor olmasının yanı sıra bilimsel ve teknolojik gelişmeler, iletişim olanakları, eğitim ortamlarının giderek çeşitlenmesinin de etkisi büyüktür (Beytekin ve Kadı 2014; Beytekin ve Çiğdem, 2021).

Her yaştan öğrenenin erişim zorluğu yaşamaması için hayat boyu öğrenmeyi destekleme ve yaygınlaştırmada paydaşlar olan bölgesel hükümet, üniversiteler ve yükseköğretim, okullar, ulusal hükümetler, sanayi ve işyerleri ve gönüllü kuruluşlara daha fazla sorumluluk düşmektedir. Toplum üzerinde büyük bir etkileme gücüne sahip olmaları nedeniyle yerel yönetimlerin hayat boyu öğrenme konusunda eğitim kurumlarıyla iş birliğine açık olmaları beklenmektedir (Poyraz ve Titrek, 2013).

Hayat boyu öğrenme konusunda yapılan araştırmalar (Akın, 2022; Ayçiçek & Yelken, 2016; Beycioğlu, & Konan, 2008; Doğan, S., & Kavtelek, 2015a, 2015b; Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012; Gündoğdu, Yüksel, Akyol & Vural, 2016; Kılıç ve Yılmaz, 2019; Özüdoğru, Baltacı ve Özçakır, 2020; Samancı ve Ocakçı, 2017) son yıllarda çoğalmakla birlikte sayıca sınırlı kalmaktadır. Belirli bir alana/konuya yönelik çalışmaların birtakım ölçütlere göre sistematik bir şekilde incelenmesi; genel bir çerçeve oluşturma, alanda gelecekte çalışacak araştırmacılara fikir verme ve mevcut çalışmaların eğilimlerinin ortaya konması bakımından katkı sağlayıcı olabilmektedir (Bıkmaz, Aksoy, Tatar, & Altınyüzük, 2013; Yenen, Kılınç ve Bulut, 2016; Kılıç ve Yılmaz, 2019). Bu araştırmanın amacı Türkiye’de eğitim fakültesi dergilerinde son beş (5) yılda hayat boyu öğrenme (yaşam boyu öğrenme) konusunda yapılmış olan çalışmaların analizinin gerçekleştirilmesidir. Çalışmada yalnızca DergiPark kapsamında yer alan üniversitelerin eğitim fakültesi dergilerinde yayımlanmış olan, araştırmacıların erişimine açık olarak sunulan çalışmalar analize tabi tutulmuştur. Eğitim fakültesi dergilerinin tercih edilme nedeni hayat boyu öğrenmenin eğitim bilimleri bölümünde bir ana bilim dalı olarak yer alması ve hayat boyu öğrenmenin öğretmenler aracılığıyla benimsetilebilecek bir yaşam felsefesi olarak düşünülmesidir. Derginin hedef kitlesi ve yazarlarının eğitimcilerden oluşması bu konunun ne kadar ele alındığının belirlenmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda diğer dergiler bu araştırma kapsamına dâhil edilmemiş ve bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak kabul edilmiştir. Çalışma kapsamına giren hayat boyu öğrenmeyle ilgili araştırmalar; Yıl, Konu, Yöntem, Örneklem, bakımından incelenmiş; elde edilen veriler tablolar ve grafikler üzerinden analiz edilmiştir.

YÖNTEM

1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma olarak tasarlanan bu araştırmada doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan yazılı materyallerin analiz edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu kapsamda çalışmada DergiPark’ta yer alan eğitim fakülteleri dergilerinde 2019-2023 yılları arasında “hayat boyu öğrenme” ve “yaşam boyu öğrenme” anahtar sözcükleriyle yayımlanan makaleler sistematik olarak incelenmiştir. Amaç, seçilen konu ile ilgili literatürü özellikleriyle ortaya koymak sonra yapılacak olan çalışmalara yol göstermektir (Petticrew ve Roberts, 2008).

2. Çalışma Dokümanı

Çalışmaya dahil edilen yayınlar, DergiPark’ta yer alan eğitim fakülteleri dergileri ve “hayat boyu öğrenme” ile “yaşam boyu öğrenme” anahtar sözcükleriyle sınırlandırılarak saptananlardır. Liberati ve diğerleri (2009)’nin tanımlaması ölçütünde bu çalışmada dahil etme kriterleri şu şekildedir: Çalışmanın anahtar kelimeleri kapsamında “hayat boyu öğrenme” ve “yaşam boyu öğrenme” kavramları olan yayınlar seçilmiştir. Eğitim fakültesi dergilerindeki tam metin yayın olmalı. Yayın dili İngilizce veya Türkçe olmalı. Erişime açık, ulaşılabilir olmalı. Hariç tutma kriterleri ise şu şekildedir: Odağı “hayat boyu öğrenme” ve “yaşam boyu öğrenme” olmayan çalışmalar hariç tutulmuştur, Tezler, bildirimler, kitaplar hariç tutulmuştur. Bu kapsamda son beş yıl (2019-2023) içerisinde DergiPark’ta yer alan eğitim fakülteleri dergilerinde “hayat boyu öğrenme” ve “yaşam boyu öğrenme” anahtar sözcükleriyle yayımlanan 57 makale incelenmiştir.

3. Verilerin toplanması ve analizi

DergiPark sisteminde yer alan eğitim fakülteleri dergileri belirlenmiş ve “hayat boyu öğrenme” ile “yaşam boyu öğrenme” anahtar sözcükleriyle 2019-2023 yılları arasında tarama yapılmıştır. Ulaşılan makalelerin yayımlanma yılı, anahtar sözcükleri, konusu, yöntemi, örnekleme ve önerileri veri setini oluşturmaktadır. Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Analizler sonucunda elde edilen bulgular şekil veya çizelgeler halinde verilmiştir. Öte yandan çalışmaların önerilerinin özelliklerini ortaya koyabilmek için de içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde, veriler belirlenen temalar altında

kategorize edilir, daha sonra kendi içlerinde bütüncül olarak değerlendirilerek anlam çıkartılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

4. Geçerlilik ve Güvenirlik

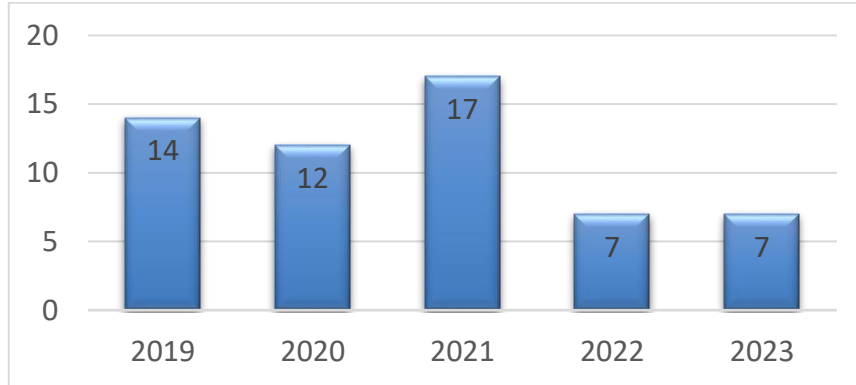
Nitel araştırmalarda inandırıcılık ve teyit edilebilirlik olarak anlanmaktadır. Özellikle nitel araştırmalarda yazarın etkisini yani subjektifliği azaltmak için çalışmanın her adımı detaylı, açık ve net bir şekilde verilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada inandırıcılık ve teyit edilebilirlik adına; çalışmanın her adımında uzman görüşü alınmış, bütün adımlar şeffaf bir şekilde açıklanmış ve sonraki araştırmacıların tekrarlayabilmesi adına adımlar detaylandırılmıştır. Dahil etme ve hariç tutma kriterleri ile araştırmanın sınırları belirlenmiştir. Araştırmacılar dergiPark veri tabanını ayrı ayrı taramış ve aynı sonuçlara ulaşmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında DergiPark'ta 2019-2023 yılları arasında eğitim fakülteleri dergilerinde "yaşam boyu öğrenme" ve "hayat boyu öğrenme" anahtar sözcükleriyle yayımlanan 57 makaleye ulaşılmıştır. Bu makaleler araştırma alt problemlerine göre aşağıda incelenmiştir.

1. Makalelerin yıllara göre dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen 2019-2023 yılları arasında DergiPark'taki eğitim fakülteleri dergilerinde yayımlanan makalelerin yıllar bazında dağılımı Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. 2019-2023 yılları arasında yayımlanan makalelerin yıllar bazında dağılımı

Grafik incelendiğinde "yaşam boyu öğrenme" ve "hayat boyu öğrenme" anahtar sözcükleriyle yayımlanan 57 makaleden 14 tanesinin 2019, 12 tanesinin 2020, 17 tanesinin 2021, 7 tanesinin 2022 ve yine 7 tanesinin 2023 yılında yayımlandığı görülmektedir.

2. Makalelerin konularına göre dağılımı

Çalışma kapsamında incelenen 57 makalenin konu dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

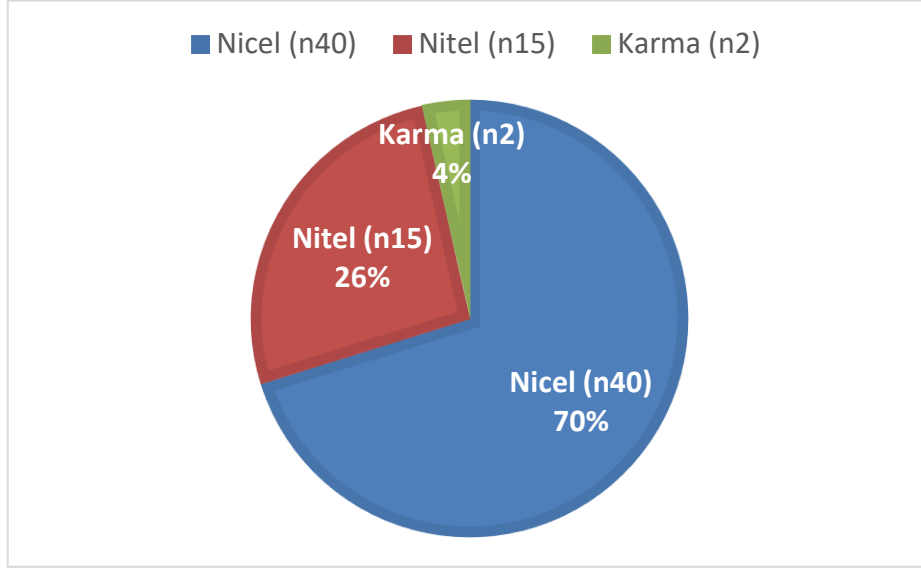
Tablo 1. Makalelerin konu dağılımı

Konu	f	%
Hayat boyu öğrenme eğilimleri ile ilişkilendirilen çalışmalar	23	40
Yeterlik ve becerilerin geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar	19	33
Uzaktan eğitim ve dijitalleşmeyle ilgili çalışmalar	6	11
Ölçek geliştirme çalışmaları	1	2
Uluslararası karşılaştırmalar	2	4
Hayat boyu öğrenme ile ilgili alan yazın taramaları	3	5
Hayat boyu öğrenme merkezleri ile ilgili çalışmalar	3	5

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin konu dağılımına bakıldığında Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışmaların en çok hayat boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin olduğu görülmektedir. Daha sonra yeterlik ve becerilerin belirlenmesi üzerine odaklanan çalışmaların olduğu ve en az ölçek geliştirme çalışmalarının yer aldığı belirlenmiştir.

3. Makalelerin yöntemine göre dağılımı

Çalışmada incelenen makalelerde kullanılan araştırma yöntemleri incelenmiş ve aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

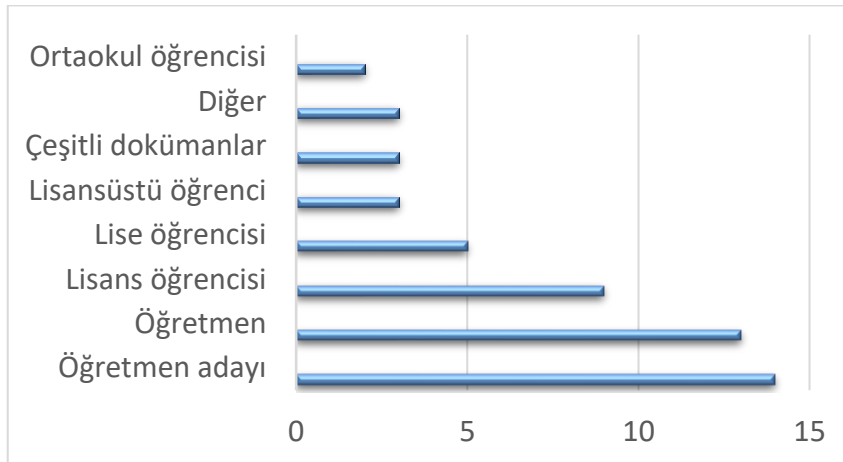

Şekil 2. Kullanılan araştırma yöntemleri

2019-2023 yılları arasında gerçekleştirilen “yaşam boyu öğrenme” ve “hayat boyu öğrenme” anahtar sözcüklerine sahip olan 57 araştırmadan 40 tanesinin nicel, 15 tanesinin nitel, 2 tanesinin karma yöntemine göre yürütüldüğü belirlenmiştir. Bu durumda çalışmaların %70’nin nicel, %26’sının nitel ve %4’ünün karma yöntemle tasarlandığı görülmektedir.

4. Makalelerin örneklem-çalışma grubu/dokümanına göre dağılımı

Araştırma kapsamındaki nicel araştırmalarda ele alınan örneklem ve nitel araştırmalardaki çalışma grubu/dokümanı incelenerek aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Şekil 3. Makalelerin örneklem-çalışma grubu/dokümanına göre dağılımı

Grafikte görüldüğü üzere 57 araştırmadan öğretmen adayı ile yapılan araştırmalar %27, öğretmenlere odaklanan araştırmalar %25 ve lisans öğrencileriyle yapılanlar %17 olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında eğitim fakülteleri dergileri ele alındığı için öğretmen adaylarına yönelik olanların daha iyi görülebilmesi amaçlanarak analiz sürecinde öğretmen adayları ile lisans öğrencileri ayrı olarak incelenmiştir. Lise öğrencisi ile gerçekleştirilenler toplam çalışmanın %9'unu, lisansüstü öğrencilere yönelik olanlar %6'sını, ortaokul öğrencileriyle yapılanlar %4'ünü oluşturmaktadır. Makale, rapor, öğretim programı, web sayfası gibi dokümanlar üzerinden gerçekleştirilenleri kapsayan "çeşitli dokümanlar" %6 olarak belirlenmiştir. Yabancı uyruklular, sertifika programına katılanlar ve polis memurlarıyla gerçekleştirilen ve "diğer" olarak adlandırılan çalışmalar ise toplam araştırmanın %6'sını oluşturmaktadır.

5. Makalelerde kullanılan anahtar sözcüklerin dağılımı

Çalışma kapsamında incelenen 57 makalede öne çıkan anahtar sözcüklere ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2. Anahtar sözcüklerin dağılımı

Anahtar sözcükler	f	%
yaşam boyu öğrenme	48	45
eğilim	10	9
hayat boyu öğrenme	9	8
öğretmen adayları	8	7
yeterlik	6	6
uzaktan eğitim	6	6
sınıf öğretmeni	4	4
öğretmen	3	3
üniversite eğitimi	2	2
karşılaştırmalı yetişkin eğitimi	2	2
açıköğretim	2	2
öz yönetimli öğrenme	2	2
eleştirel düşünme	2	2

Araştırma kapsamındaki makalelerde kullanılan anahtar sözcükler incelendiğinde en çok "yaşam boyu öğrenme" anahtar sözcüğünün kullanıldığı görülmektedir. Eş anlamlı olarak kullanılan "hayat boyu öğrenme" anahtar sözcüğünün daha az tercih edildiği saptanmıştır. Daha sonra çalışma kapsamı doğrultusunda "eğilim, öğretmen adayları, yeterlik, uzaktan eğitim, sınıf öğretmeni, öğretmen, üniversite eğitimi, karşılaştırmalı yetişkin eğitimi, açıköğretim, öz yönelimli öğrenme, eleştirel düşünme" anahtar sözcüklerinin birden fazla kez kullanıldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yapılan araştırmalara özgü olan ve sadece bir kez yer alan "sosyal medya, halk kütüphaneleri, iletişim becerileri" gibi anahtar sözcüklerin de kullanıldığı görülmektedir.

6. Makalelerde yer alan önerilere ilişkin bulgular

Araştırmalarda dile getirilen öneriler incelendiğinde alanın gelişmeye açık olduğu (n52) vurgusunun öne çıktığı görülmektedir. Yenilikçi araştırmaların yapılması (n49), özellikle farklı yöntem, değişken ve örneklem gruplarıyla yapılan çalışmaların artırılması en sık dile getirilenler arasındadır. Eğitim fakültelerinde "yaşam boyu öğrenme" bağlamında etkinliklerin yapılması (n8) gerektiği ve eğitim fakültelerine yaşam boyu öğrenme dersinin konulması (n4) dile getirilen öneriler arasında yer almaktadır. Bu önerilerin yanı sıra kütüphanelerin yaşam boyu öğrenme anlayışıyla daha aktif hale getirilmesi için çalışmalar yapılması (n2) önerilmektedir. Yine halkevlerine benzer kültür ve sanat faaliyetlerinin yapıldığı kültür evleri ya da toplum merkezlerinin açılması (n1) araştırma önerileri arasında yer almaktadır. Uluslararası raporların incelenmesi ve bu bağlamda daha çok araştırma

yapılması (n2) dile getirilmektedir. Farklı ülkelerdeki uygulamaların incelenmesi (n2) de önerilmektedir. Diğer öneriler araştırmaya özgü olarak dile getirilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada DergiPark'ta yer alan eğitim fakülteleri dergilerinde "yaşam boyu öğrenme" ya da "hayat boyu öğrenme" anahtar sözcükleriyle son beş yılda yayımlanan makaleler incelenmiştir. Yıllara göre dağılımı incelendiğinde araştırmaların en çok 2021 (n17) yılında yayımlandığı ve izleyen yıllarda araştırma sayısında düşüş yaşandığı görülmektedir. 2023 yılının sona ermediği düşünüldüğünde bu yılın değerlendirilmesinin yıl sonunda yapılmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın yürütüldüğü dönem göz önüne alındığında 2022 yılı ile aynı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Bu sayı yıl sonu itibarıyla artabilir. Ancak yine de yaşam boyu öğrenmeye ilişkin yayınların eğitim fakülteleri dergilerinde geniş bir yer bulmadığı anlaşılmaktadır. Öğrenme kültürünün öğretmenler aracılığıyla yerleştiği düşünüldüğünde eğitim fakültesi dergilerinde bu konuya daha çok yer verilmesine ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin konu dağılımına bakıldığında en çok hayat boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu eğilimlerin 21. yüzyıl öğretme becerileri, duygusal zekâ düzeyleri, özerk öğrenme, yenilikçilik düzeyi, kültürel sermaye yeterlikleri, düşünme stilleri, matematik okuryazarlığı gibi değişkenlerle ilişkisi üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu çalışmaların günümüzde gündemde olan konulara odaklanmış olması alanın gelişimi açısından oldukça önemlidir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmalarda en az ölçek geliştirme çalışmalarına odaklanıldığı görülmüştür. Yine yetişkin eğitimi alanında az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu noktada yetişkin eğitime yönelik araştırmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir. Uluslararası karşılaştırmalar ve çeşitli raporların incelenmesinin yurt dışında alanın izlenmesi açısından değerli olduğu söylenebilir. Alanın gelişimi açısından bu tür çalışmaların da diğer ülkelerdeki uygulamalarla çeşitlendirilmesi önerilebilir.

"Yaşam boyu öğrenme" ve "hayat boyu öğrenme" anahtar sözcükleriyle eğitim fakülteleri dergilerinde yayımlanan 57 araştırmadan %70'nin nicel, %26'sının nitel ve %4'ünün karma yöntemle tasarlandığı belirlenmiştir. Araştırmaların büyük bir çoğunluğunun nicel araştırma ile yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun aksine Kılıç ve Yılmaz (2019)'ın 2007 ile 2017 yıllarını kapsayan Web of Science'ta SCI-Expanded, SSCI ile A&HCI atıf indekslerinde yaptıkları arama sonucunda yapılan araştırmalarda nitel yöntemlerin daha çok tercih edildiği görülmüştür. Uluslararası alan yazında kabul gören araştırmaların nitel yöntem ağırlıklı yürütülmesinin nedeni olarak alanın daha iyi anlaşılması için derinlemesine yapılan çalışmalara daha çok yer verilme eğiliminde olduğu söylenebilir. [Yenen, Kılıç ve Bulut \(2016\)](#) ise yaşam boyu öğrenme üzerine yapılan tezleri incelemiş, nitel ve nicel yöntemlerle yürütülen tez sayısının eşit olduğunu belirtmişlerdir. Yaşam boyu öğrenmenin süreç odaklı bir alan olduğu düşünüldüğünde karma yöntemli araştırmaların güçlü sonuçlar elde etme noktasında tercih edilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin en çok öğretmen adayı ve daha sonra öğretmenler ve en az da yetişkinlerle yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada çalışılan örneklem ya da grubun genişletilmesi gerektiği düşünülmektedir. Yaşam boyu öğrenme becerileri bireylere erken yaşlarda kazandırılması gereken bir beceri türüdür ([Budak, 2009](#)). Bu açıdan üniversite öncesi eğitimine devam eden bireylerle daha fazla sayıda çalışma yapılması da önemlidir ([Kılıç ve Yılmaz, 2019](#)). Benzer şekilde alanın yetişkin eğitimi, yaygın eğitim, örgün eğitim, mesleki eğitim, teknik eğitim, sürekli eğitim, hizmet içi ve hizmet dışı eğitimleri kapsamı nedeniyle çalışmaların farklı kavramlar üzerine de odaklanması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki anahtar sözcükler incelendiğinde “yaşam boyu öğrenme” anahtar sözcüğünün “hayat boyu öğrenme” anahtar sözcüğüne kıyasla daha fazla tercih edildiği belirlenmiştir. Hayat boyu öğrenme çalışmalarının daha çok eğilimlerle ilişkilendirilmesi nedeniyle “eğilim” anahtar sözcüğünün de sık kullanılanlar arasında olduğu görülmektedir. Yine çalışmaların daha çok öğretmen adaylarıyla yürütülmesi “öğretmen aday” anahtar sözcüğünün sık kullanılmasının nedeni olarak gösterilebilir. Birden çok kez kullanılan “yeterlik, uzaktan eğitim, sınıf öğretmeni, öğretmen, üniversite eğitimi, karşılaştırmalı yetişkin eğitimi, açıköğretim, öz yönelimli öğrenme, eleştirel düşünme” anahtar sözcükleri araştırmaların daha çok bu kavramlarla ilişkili olduğunun göstergesi kabul edilebilir.

Araştırmalarda dile getirilen önerilerin alanın geliştirilmesine yönelik olduğu görülmüştür. Hayat boyu öğrenmenin eğitim fakültelerinde ders olarak yer alması ve çeşitli etkinliklerle bu anlayışın yaygınlaşması gerektiği araştırmaların temel önerileri arasında yer almıştır. Yurt dışı çalışmaların incelenmesi ve bu bağlamda araştırma yapılmasının öneriler arasında olduğu görülmüştür. İncelenen araştırmalarda dile getirilen önerilerin ortak noktalara değinmeleri araştırmacıların alanı geliştirmeye yönelik benzer kaygılara sahip olmasıyla açıklanabilir.

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde 2009 yılında Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün kurulmasıyla aktifleşmeye başlayan, 2018 yılı itibarıyla “Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme” adlı dersin öğretmen yetiştirme programlarına dahil edilmesiyle üniversitelerde de yer bulan ve gelişmeye çok açık bir alan olarak düşünülebilecek hayat boyu öğrenme üzerine yapılacak çalışmaların konu, yöntem, çalışma grubu açısından zenginleştirilmesi gerektiği düşünülmekte, daha fazla sayıda araştırma yapılması ve bu tür araştırmalara eğitim fakülteleri derslerinde daha geniş yer verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akın, G. (2022). Yaşam seyrindeki öğrenme yolları: yaşam boyu, yaşam genişliğinde ve yaşam derinliğinde. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55(2), 567-599.
- Ayçiçek, B., & Yelken, T. Y. (2016). Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının hayat boyu öğrenme yeterlikleri ile hayat çapında öğrenme alışkanlıklarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 872-884.
- Berberoğlu, B. (2010). Yaşam boyu öğrenme ile bilgi ve iletişim teknolojileri açısından Türkiye'nin Avrupa Birliği'ndeki konumu. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, V(II), 113-117.
- Beycioğlu, K., & Konan, N. (2008). Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa eğitim politikaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 369-382.
- Beytekin, O. F., & Kadı, A. (2014). Quality of faculty life and lifelong learning tendencies of university students. *Higher Education Studies*, 4(5), 28-36.
- Beytekin O. F. ve Çiğdem F. A. (2021). *Eğitim politikası: Yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme* (1. Baskı). Gece Kitaplığı Yayınevi. ISBN. 978-625-8002-17.
- Bıkmaz, F. H., Aksoy, E., Tatar, Ö., & Altınyüzük, C. A. (2013). Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan doktora tezlerine ait içerik çözümlemesi (1974-2009). *Eğitim ve Bilim*, 38(168).
- Budak, Y. (2009). Lifelong learning and human type that should be aimed at the primary school curriculums [Yaşamboyu öğrenme ve ilköğretim programlarının hedeflemesi gereken insan tipi]. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 29(3), 693-708.
- Doğan, S., & Kavtelek, C. (2015a). Hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye ilişkin algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 82-104.
- Doğan, S., & Kavtelek, C. (2015b). Hayat boyu öğrenme ölçeği (HBÖÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 205-222.
- Göksoy S. (2019). Vatandaşlık eğitimi mi? çokkültürlülük ve kapsayıcı eğitimi mi? *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)*, 2(2), 1-7.

- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2/3 (Aralık /December 2012) ss. 34-48.
- Gündoğdu, K., Yüksel, S., Akyol, B. ve Vural, R. A. (2016). Hayat boyu öğrenme konusunda yayımlanan tez ve makalelere ilişkin bir içerik analizi: 2000-2015. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1491-1513.
- Güneş, F. ve Deveci, T. (2020). *Yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gündoğdu, K., Yüksel, S., Akyol, B., & Vural, R. A. (2016). Hayat boyu öğrenme konusunda yayımlanan tez ve makalelere ilişkin bir içerik analizi: 2000-2015. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1491-1513.
- Günüç, S, Odabaşı, H. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(2), 309-325.
- DPT (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Erişim adresi: https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf
- Kalkınma Planları (2023). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>
- Kılıç, A. E. & Yılmaz, R. (2019). Descriptive analysis of the articles published in the last 10 years within the context of lifelong learning: A meta-analysis. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(1), 322-359.
- Liberati, A., Altman, D. G., Tetzlaff, J., Mulrow, C., Gøtzsche, P. C., Ioannidis, J. P., ... & Moher, D. (2009). The PRISMA statement for reporting systematic reviews and meta-analyses of studies that evaluate health care interventions: explanation and elaboration. *Journal of clinical epidemiology*, 62(10), e1-e34.
- MEB (2014). Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi 2014-2018. (2014). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140716-8-1.pdf>
- MEB (2018). Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24507&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Özüdoğru, G., Baltacı, Ö. ve Özçakır, B., (2020). Türkiye’de hayat boyu öğrenme konusunda yapılan tezlerin bibliyografik değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), 829-842.
- Petticrew, M., & Roberts, H. (2008). *Systematic reviews in the social science: A practical guide*. Oxford, The UK: Blackwell Publishing
- Poyraz, H.; Titrek, O. (2013). Türkiye’de hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 115–131.
- Samancı, O., & Ocakçı, E. (2017). Hayat boyu öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 711-722.
- Shield, R. R., ve Aronson, S. M. (2005). *Aging in today’s world: Conversations between and anthropologist and a physician*. New York, NY: Berghahn Books.
- TDK (2023). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Toprakçı, M. S., Hepsöğütü, Z. B., & Toprakçı, E. (2021). Covid-19 Salgını sürecinde öğrencilerin uzaktan öğretimde sorun kaynağı algıları (İzmir Atatürk Lisesi Örneği). *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi*, 1(2), 41–61. Erişim bağlantısı: <https://e-ijpa.com/index.php/pedandragoji/article/view/40>
- Turan, S. (2005). Öğrenen topluma Doğru Avrupa Birliği eğitim politikalarında yaşam boyu öğrenme. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*. 5 (1). 87-98.
- Yenen, E. T., Kılınç, H. H., & Bulut, A. (2016). Yaşam boyu öğrenme ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Researcher*, 4(1), 85-93.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.